Forurensningstilsyn 2005

Resultater fra SFTs og Fylkesmannens tilsynsvirksomhet

TA-2176/2006
ISBN 82-7655-286-2

Sammendrag

Hensikten med denne tilsynsrapporten er å beskrive kontrollresultater som sier hvordan utvalgte bransjer, importører og forhandlere oppfyller forurensningsregelverket. Rapporten omtaler først og fremst resultater fra ulike kontrollaksjoner som SFT og Fylkesmannen har gjennomført, i samarbeid eller hver for seg. Flere av tilsynstemaene har gått igjen gjennom flere år.

Utrykningstilsyn og periodisk tilsyn er ikke omtalt i rapporten. Ved slike tilsyn varierer både virksomhetene og tilsynstemaene fra år til år. Disse tilsynene gir derfor *ikke* grunnlag nok til å kunne trekke generelle konklusjoner om miljøtilstanden innen en bransje eller et tilsynstema.

Det aksjonsrettede tilsynet i 2005 avdekket særlig tre områder med betydelig forbedringspunkter Mange av virksomhetene har ikke i tilstrekkelig grad etablert eller innarbeidet et tilfredsstillende internkontrollsystem i virksomheten. Resultatet er fort en mangelfull systematikk i miljøarbeidet.

Ett annet tilsynsområde med betydelig forbedringspotensial er produkter som kan inneholde helse- og miljøfarlige stoffer. Importører og forhandlere har gjennomgående liten kunnskap om regelverket som gjelder for dem og de har liten oversikt over hvilke stoffer produktene deres inneholder. Konsekvensen er i mange tilfelle import og salg av produkter som inneholder helse- og miljøfarlige stoffer.

Håndtering av farlig avfall er det tredje tilsynsområdet der det ble avdekket mange brudd på regelverket. Tilsynsvirksomheten avslørte mye uforsvarlig og ulovelig drift.

Alle kontroller hvor det avdekkes brudd på regelverket blir systematisk fulgt opp (jamfør kapittel 5). De nevnte tilsynsområdene med mange brudd på regelverket vil bli fulgt opp med nye kontroller i årene som kommer.

Rapporten trekker også fram områder der SFT er fornøyd med hvordan regelverket på miljøområdet ivaretas. Eksempler på dette er at det finnes få brudd på miljøregelverket i offshorebransjen, treforedlingsindustrien har økt fokuset på substitusjon i bruken av helse- og miljøfarlige stoffer og virksomheten med kvotepliktige utslipp av CO2 er godt forberedt til å oppfylle kravene i kvoteforskriften.

Fylkesmannen og SFT brukte til sammen ca. 43 årsverk på forurensningstilsyn i 2005,

SFT, Oslo, mai 2006

Marit Kjeldby
Direktør i miljøoppfølgingsavdelingen

Innhold

1. Oppsummering av kontrollresultater 4

2. Hensikten med tilsynet 8

3. Rapportens hensikt 9

4. Kontrollresultater 10

5 Miljømyndighetenes oppfølging av brudd på miljøregelverket 16

1. Oppsummering av kontrollresultater

Fylkesmannen og SFT har i samarbeid gjennomført tre landsdekkende og tre regionale kontrollaksjoner i 2005:

Landsdekkende:
- PCB i kondensatorer i lysarmatur og i isolerglassruter
- Avfallsdeponier
- Biloppsamlingsplasser

Regionale:
- Kildekartlegging for utvalgte miljøgifter i Mjøsa (Hedmark, Oppland).
- Kildekartlegging for utvalgte miljøgifter i Drammensvassdraget (Buskerud).
- Notvaskerier, overholdelse av nytt regelverk som trådte i kraft 01.07.05 (Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nordland)

Fylkesmannen og SFT har i tillegg til landsdekkende og regionale aksjoner gjennomført tilsyn hver for seg.

SFT var tilfreds med følgende kontrollresultater:
- Ca. 85 % av biloppsamlingsanleggene har lite konflikter med naboer og like mange har forsvarlig drift av oljeutskillere. SFT hadde forventet et høyere konfliktnivå med naboer.
- Ingen av de kontrollerte virksomhetene i Mjøsa området opplyser å være brukere av noen av de etterspurte, prioriterte stoffene, med unntak av bisfenol A som er i bruk i 4 av bedriftene
- Kontrollaksjonen langs Drammensvassdraget avdekket ikke bruk av forbudte prioriterte stoffer (mellomkjedede og kortkjedede klorparafiner, bromerte flammehemmere, bisfenol A, TBT, PCB og PAH)
- Det ble ikke påvist bromerte flammehemmere i kontrollerte forbrukerprodukter i 2005
- Det gjøres få funn av brudd på regelverket i offshorebransjen
- Treforedlingsbransjen er bedre til å følge opp substitusjonsplikten.
- Virksomheter med kvotepliktig utslipp av CO_2 er godt forberedt til å oppfylle de nye kravene i kvoteforskriften.

SFT var ikke tilfreds med følgende kontrollresultater:
- En av tre virksomheter (importører og produsenter av glassruter) er gratispassasjerer i forhold til returordningen for PCB-isolerglassruter og undergraver dermed arbeidet med utfasing av PCB.
- Ved 70 % av deponier og mottaksanleggene for avfall ble det avdekket at regelverket om mottakskontroll ikke overholdes
- Biloppsamlingsanleggene har for dårlig praksis for utsortering av kvikksølvholdige komponenter og tapping av kuldemedier fra klimaanlegg
- Kontrollene avdekker dårlig eller mangelfull internkontroll hos importører av kjemikalier og produkter, tankanlegg, skipsverft, tekstilindustrien og farlig avfallsbransje.
- Mange alvorlige brudd på regelverket blant kontrollerte skipsverft (eks. utslipp av miljøgifter til sjø, mangelfull håndtering av farlig avfall og mangelfull internkontroll), til tross for betydelig kontrollaktivitet gjennom flere år innen denne bransjen.

1.1 Landsdekkende aksjoner

1.1.1 PCB i lysarmatur og isolerglassruter

Det er viktig at det skjer en kontrollert utfasing av PCB og at PCB-holdig avfall får en forsvarlig håndtering. Siste frist for utfasing av PCB-kondensatorer i lysarmatur var 1. januar 2005. Dersom virksomhetene har gjennomført kartlegging av glassrutene, har utarbeidet en utfasingsplan, inkludert økonomi til gjennomføring, er fristen for utfasing 31.12.07. Lysarmaturer i over 500 offentlige og private virksomheter ble kontrollert. I tillegg ble det gjennomført brevkontroll av ca 1000 virksomheter.

Resultatene viser at når det gjelder kondensatorer oppfyller bare halvparten av de kontrollerte miljømyndighetenes krav om utfasing av PCB. En av fire har ikke gjort tiltak overhodet. For isolerglassruter viser resultatene at en av fire kontrollerte glassmestere ikke håndterer rutene i henhold til regelverket og at enkelte avfallsmottak har et forbedringspotensial når det gjelder forsvarlig lagring av PCB. Kontrollaksjonen viste også at en av tre virksomheter er gratispassasjerer i forhold til returordningen for PCB-isolerglassruter. Dette undergraver og svekker arbeidet med utfasing av PCB.

1.1.2 Avfallsdeponier

Bakgrunnen for tilsynsaksjonen var rapporter om prisdumping på miljøsvake deponier som skal legge ned innen 1.1.2006. Det er deponier som ikke skal oppgraderes til å drive iht. kravene i avfallsforskriften. Fylkesmannen gjennomførte tilsyn ved til sammen 84 av totalt 112 deponier, 16 mottaksanlegg for avfall og ett forbrenningsanlegg for avfall i forbindelse med aksjonen.

Det generelle inntrykket til fylkesmannen var at deponiene i hovedsak overholdt kravene tilfredsstillende. Resultatene av tilsynene viser imidlertid at ved 70 % av deponiene og mottaksanleggene ble det avdekket mangler (avvik eller anmerkninger) i forhold til mottakskontroll, enten ved dokumentasjon, ved måten mottakskontrollen ble gjennomført på, eller ved tilrettelegging for mottakskontrollen. Det ble videre avdekket ulovlig deponering eller mottak av farlig avfall ved 10 % av de kontrollerte deponiene. Manglene mht mottakskontroll kan skyldes uklart regelverk (forskrifter) og også for lite enhetlig regelverk (tillatelser).

1.1.3 Biloppsamlingsplasser

Sanering av brukte biler foregår i dag dels ved anlegg som har tillatelse fra forurensningsmyndighet og dels ved anlegg uten tillatelse. Fylkesmannen og SFT har høsten 2005 gjennomført kontroll av biloppsamlingsplasser over hele landet. Kontrollen omfattet ca 80 % av alle biloppsamlingsplasser med tillatelse, dvs. 106 virksomheter. I tillegg ble 48 anlegg uten tillatelse fra forurensningsmyndigheten kontrollert og resultatene viser at ca halvparten av disse driver ulovlig og enten må stenge eller søke tillatelse fra fylkesmannen.

Kontrollaksjonen avdekket stor spennvidde i tilstanden på de enkelte biloppsamlingsplasser, der noen hadde bra systemer og praksis, mens andre hadde store mangler på de flere områder. Resultatene viste at ca. 85 % av anleggene har lite konflikter med naboer og at like mange har forsvarlig drift av oljeutskillere. De alvorligste forbedringspunktene er at 28 % av anleggene ikke har en forsvarlig sanering av biler og at bare halvparten har forsvarlig lagring av utsortert farlig avfall. Dette viser seg bl.a. ved at virksomhetene har for dårlig praksis i å sortere ut kvikksølvholdige komponenter og i å tappe av kuldemedier fra klimaanlegg, samt at mange

steder er det mangelfull håndtering av væsker fra bilvrakene, både ved sanering og ved pressing av biler.

1.2 Regionale aksjoner

1.2.1 Kildekartlegging for utvalgte miljøgifter i Mjøsa

Formålet med aksjonen var å kartlegge i hvilken grad utvalgte bransjer/virksomheter er eller kan ha vært utslippskilder av kort- og mellomkjedete klorparafiner, bisfenol A, PFOS og kvikksølv, for så å kunne redusere og stoppe eventuelle tilførsler. Årets aksjon har vært en videreføring av brevkontrollene i 2004 hvor det ble fokusert på bromerte flammehemmer

Totalt 54 virksomheter har blitt forespurt om bruk og utslipp av de nevnte miljøgiftene, hvorav 31 har fått tilsynsbesøk mens de resterende har blitt kontaktet via post.

Det er ikke avdekket bruk av de nevnte stoffene i de kontrollerte virksomhetene, med unntak av bisfenol A som er i bruk i 4 av bedriftene. I tillegg viser resultatene at 2 av bedriftene tidligere har brukt klorerte parafiner. Videre er det registrert 10 tannleger som ikke har tilfredsstillende håndtering av amalgam for sine avløp, og 8 av bedriftene viser manglende levering og mangler ved lagring av farlig avfall.

1.2.2 Kartlegging av utvalgte miljøgifter i Drammensvassdraget

For å bidra til å skaffe oversikt over kilder til utslipp av mellomkjedede og kortkjedede klorerte parafiner, bromerte flammehemmere, bisfenol A, TBT, PCB og PAH, ble det iverksatt en kontrollaksjon i Drammensområdet omfattende kommunene Drammen, Lier, Nedre-Eiker, Øvre-Eiker og Modum. 92 virksomheter ble kontrollert ved brevkontroll, og det ble gjennomført 10 inspeksjoner.

Kontrollaksjonen avdekket ikke bruk av de forbudte prioriterte stoffene. Det ble også gjennomført målinger i sedimenter og kummer i Drammensområdet for å kartlegge mulige kilder til utslipp av prioriterte miljøgifter. Resultatene viser at Hellik Teigen AS har vært, og fortsatt kan være kilde til utslipp av bromerte forbindelser, bisfenol A og klorparafiner til Loeselva og at Miletjern er kilde til utslipp i små mengder av bromerte flammehemere (TBBPA) og av mellomkjedete klorparafiner. Resultatene av målinger av miljøgifter i både inngående og utgående avløpsvann i kommunale renseanlegg viser at avløpsrenseanleggene mottar bisfenol A.

Resultatene av undersøkelser i sedimenter og kummer samt i kommunale renseanlegg blir fulgt opp med ytterligere undersøkelser.

1.2.3 Notvaskerier

Bakgrunnen for kontrollene var at det fra 1. juli 2005 ble forbudt å slippe ut miljøskadelige kjemikalier fra rengjøring, vask eller impregnering av oppdrettsnøter. Det er cirka 30 notvaskerier langs kysten fordelt på 9 fylker. Totalt 18 anlegg i 6 fylker ble kontrollert. Resultatene viser at mange av virksomhetene har et forbedringspotensial når det gjelder håndtering av farlig avfall.

Aksjonen viser også at bare halvparten av de kontrollerte virksomhetene hadde installert renseanlegg, men virksomhetene kjenner stort sett til regelverket som trådte i kraft 1.7.2005,

og mange er nå i en prosess for å installere renseanlegg. En virksomhet er anmeldt til politiet grunnet store utslipp av kobberholdig væske.

1.3 Politianmeldte virksomheter

SFT anmeldte åtte virksomheter til politiet i 2005 mot ni i 2004, åtte i 2003 og tretten i 2002. Syv av sakene gjelder ulovlig forurensning fra landbasert industri og ett forhold gjaldt manglende merking og omsetning av giftig produkt til forbrukere. SFT har i 2005 avgitt uttalelse til politiet i fire saker som er anmeldt av andre enn SFT og har anbefalt straffeforfølging i to av disse.

Fylkesmennene anmeldte 3 virksomheter i 2005 mot 8 i 2004. De tre sakene gjaldt en entreprenør, et renovasjonsselskap og et notimpregneringsselskap.

2. Hensikten med tilsynet

Forurensningstilsynet er rettet mot import og salg av produkter og kjemikalier, mot produksjonsvirksomhet, mot tiltak som skal forhindre forurensning fra forurenset grunn og forurensede sedimenter og mot ulike typer avfallshåndtering. Tilsynet har som hovedhensikt å avdekke brudd på forurensningsregelverket, medvirke til at bruddet opphører så raskt som mulig og sørge for at alvorlige brudd blir anmeldt til politiet. Det skal virke forebyggende ved rask og streng reaksjon på alvorlige brudd på regelverket. Derved bidrar forurensningstilsynet til å sikre likhet for loven og til å gi myndighetsutøvelsen til SFT og Fylkesmannen troverdighet. Mindre og ubetydelig brudd skal normalt ikke følges opp. Alvorlige brudd vil bli gjort kjent for allmennheten gjennom informasjon i media.

Forurensningstilsynet bidrar også til oppfyllelsen av internasjonale og nasjonale miljømålsettinger og fremmer gjennomføringen av hovedprioriteringene i forurensningspolitikken. Miljømyndighetene benytter tilsyn som et virkemiddel på linje med forskrifter, tillatelser, miljøavgifter og informasjon for å opprettholde miljøarbeidet i virksomhetene og for å oppnå ytterligere forbedringer i miljøkvaliteten.

En annen viktig hensikt er å fremskaffe kunnskaper om hvilke virkemidler som egner seg best til å forbedre miljøbevisstheten og miljøkunnskapen innen en bransje eller problemområde. I noen tilfeller kan virkemiddelet være å intensivere tilsynsvirksomheten, i andre tilfeller kan en kombinasjon av veiledning og tilsyn være mest hensiktsmessig. For eksempel viser tilsynsvirksomheten rettet mot mindre virksomheter og importører at disse har dårlige kunnskaper om forurensningsregelverket. De har et stort behov for opplæring. Det vil da være mest hensiktsmessig å gjennomføre informasjonskampanjer og tydeliggjøre myndighetenes forventninger for deretter å følge opp med tilsynsvirksomhet.

SFT og Fylkesmannen vil normalt reagere strengere overfor de virksomheter som bryter regelverk miljøvernmyndighetene har informert om enn overfor virksomheter som ikke har mottatt slik informasjon. Uansett plikter virksomhetene å holde seg oppdatert om og følge det regelverket de omfattes av.

3. Rapportens hensikt

Hensikten med tilsynsrapporten er å beskrive kontrollresultater som sier noe om hvordan utvalgte bransjer, importører og forhandlere oppfyller forurensningsregelverket. Rapporten omtaler først og fremst resultater fra ulike kontrollaksjoner som SFT og Fylkesmannen har gjennomført i 2005, i samarbeid eller hver for seg, samt resultater fra kontroller SFT har gjennomført av samme tilsynstema over flere år.

SFT og Fylkesmannen produserer en rekke kontrollresultater i forbindelse med utrykningskontroller og frekvensbasert tilsyn som *ikke* er omtalt spesielt i rapporten. Utrykningskontroller utløses ved melding om unormale eller ulovlige forhold hos en virksomhet, importør eller forhandler. Vedtatte frekvenser (år) mellom hver kontroll av ulike typer virksomheter med utslippstillatelse er grunnlaget for det frekvensbaserte tilsynet.

Bakgrunnen for dette tilsynet er at virksomheter med en risiko for helse- og miljøfarlige forhold bør kontrolleres med en viss hyppighet. Bedrifter plassert i høyeste risikoklasse har hyppigst tilsyn. Felles for utrykningskontroller og det frekvensbaserte tilsynet er at de kontrollerte virksomhetene og tilsynstemaene er forskjellige fra år til år. Det er derfor vanskelig å trekke mer generelle konklusjoner om miljøtilstanden innen en bransje eller et tilsynstema basert på resultatene fra utrykningskontroller og det frekvensbaserte tilsynet.

Tilsynet er risikobasert og skal prioritere det farligste av det farlige. SFT og Fylkesmannen skal kontrollere der sannsynligheten for og konsekvensen av brudd på regelverket er størst. Utvalget av virksomheter som kontrolleres hvert år er således ikke et statistisk representativt utvalg. Tilsynstemaene endres fra år til år på bakgrunn av risikovurderinger, nytt regelverk, endringer i utslipptillatelser og resultatet fra foregående års kontroller.

På bakgrunn av det som er skrevet over, vil SFT understreke at kontrollresultatene som beskrives i rapporten ikke gir noen samlet bilde av miljøforholdene i norsk næringsliv.

4. Kontrollresultater

4.1 Prioriteringer og resursbruk

På hovedtilsynsområdene ble følgende prioriteringer gjort:

- **Produkter:** Import, omsetning og bruk av produkter og kjemikalier som kan inneholde helse- og miljøfarlige stoffer.
- **Produksjon:** Mindre virksomheter med potensial for utslipp av prioriterte helse- og miljøfarlige stoffer og kartlegging av utvalgte miljøgifter i Mjøsa og Drammensvassdraget.
- **Forurenset grunn:** Gjennomføringen av undersøkelser og opprydningstiltak som SFT har pålagt.
- **Avfall:** Behandlingsanlegg for farlig avfall samt håndtering av farlig avfall som hovedtema inne de fleste bransjer og virksomheter.

I 2005 brukte Fylkesmannen og SFT i alt ca. 43 årsverk på forurensningstilsyn, fordelt med ca. 20 årsverk på Fylkesmannen og 23 årsverk på SFT. Dette er en økning på to årsverk i forhold til i 2004. Økningen har først og fremst skjedd hos Fylkesmannen.

4.2 Utviklingstrekk

Totalt sett avviker ikke kontrollresultatene fra 2005 vesentlig fra tilsvarende resultater de seneste årene. Resultatene i 2005 bekrefter følgende utviklingstrekk:

Mindre virksomheter, importører og forhandlere bryter ofte kjemikalieregelverket fordi de ikke kjenner til regelverket eller forstår hva som kreves for å overholde det.
Mange importører og forhandlere har fortsatt meget begrensede kunnskaper om produktene deres innholder helse- og miljøfarlige stoffer.

SFT og Fylkesmannen avdekker fremdeles mange brudd på regelverket om farlig avfall. En rekke bransjer har betydelig forbedringspotensial for å øke bevisstheten om at de håndterer farlig avfall og for å sørge for at de håndterer farlig avfall i tråd med regelverket.

Det avdekkes hvert år betydelige mangler i virksomhetenes internkontroll innen de fleste bransjer. Detter viktig å ha et velfungerende system for internkontroll, for å forebygge utslipp eller annen uønsket påvirkning av ytre miljø og sikre overholdelse av gjeldende miljøregelverk..

Miljøforbedringene i en bransje som følge av gjennomført kontrollaksjon blir bedre dersom aksjonen gjentas påfølgende år. Flere bransjeforeninger ønsker å samarbeide med forurensningsmyndighetene om å bedre miljøstandarden innen bransjen.

Resultatene fra tilsynsvirksomheten de seneste årene viser at det i årene fremover blir viktig å ha et spesielt fokus på mindre virksomheter og importører. For å nå disse er det viktig å arbeide aksjonsrettet, med regionale eller nasjonale satsinger. Oppfølgingen vil ofte bestå av en første fase der informasjon om gjeldende regelverk også vektlegges. Ved seinere aksjoner vil kontroll delen være mer framtredende. De største informasjons- og tilsynsutfordringer er

knyttet til importørers og mindre virksomheters manglende miljøbevissthet og til deres internkontrollsystem; innsamling, lagring og sluttbehandling av farlig avfall.

I det etterfølgende gis en kort, stikkordsmessig oversikt over viktige kontrollresultater i 2005.

4.3 Produktrettet tilsyn

Konklusjon
Mange av de kontrollerte virksomhetene, importørene og forhandlerne hadde manglende kunnskaper om gjeldende forurensningsregelverk og manglet rutiner (internkontroll) for å sikre at produktene de importerer, selger og bruker er i samsvar med regelverket. Dette medfører import, omsetting og bruk av produkter som inneholder helse- og miljøfarlige stoffer. SFT vil følge opp kontrollresultatene med økt kontrollaktivitet i 2006 kombinert med veiledning om regelverket.

De viktigste funnene

Bransje/tilsynstema	Viktigste funn	Oppfølging
PCB i kondensatorer i lysarmatur og i isolerglassruter Landsdekkende aksjon utført av SFT og Fylkesmannen.	Kondensatorer i lysarmatur: Bare halvparten av de kontrollerte virksomhetene oppfyller krav om utfasing, en firedel har ikke gjort noen ting Isolerglass: En firedel av kontrollerte glassmestere håndterer ikke glassruter i hht regelverk, en tredel er ikke med på returordning.	Den landsdekkende aksjonen gjentas i i 2006. Sanksjonene mot dem som ikke følger regelverket vil da bli skjerpet.
Bygg og anlegg SFT aksjon med fokus på oppfølging av substitusjonsplikten, prioriterte helse- og miljøfarlige stoffer, samt håndtering av farlig avfall.	Bygg, anleggs- og eiendomsbransjen har to viktige forbedringspunkter: - redusere bruk av helse- og miljøfarlige stoffer - sikre miljømessig disponering av farlig avfall	Fortsatt tilsyn med bransjen i 2006
Importører av faste bearbeidede produkter **som møbler, tekstiler, leker, plastprodukter, smykker og skinnprodukter**	På områder der vi har kontrollert tidligere, for eksempel ftalater i leker til barn under 3 år finner vi nå få avvik. Mangelfull internkontroll, ftalater i regntøy til barn, ftalater i drikkeflaske og treningsmatte, kadmium funnet i noen plastprodukter. Det ble ikke påvist bromerte	Fortsatt tilsyn med disse bransjene i 2006.

	flammehemmere i noen av de kontrollerte produktene.	
Importører og produsenter av kjemikalier, herunder kontroll av myggmiddel og benzen, blysulfat og kortkjedet klorparafiner i produkter	Ett giftig produkt som inneholdt metanol var ikke merket med giftig, og ble ulovlig omsatt til private forbrukere. 11 kontrollerte firma hadde ulovlig myggmiddel, mang kjente ikke regelverket, men alle var raske til å trekke produkt fra markedet. 10 uriktige deklarasjoner i Produktregisteret, 8 produkter ble trukket fra markedet	Importøren av metanolholdig produkt anmeldt til politiet Kontrollene videreføres i 2006

4.4 Produksjonsrettet tilsyn

Konklusjon
De fleste og alvorligste funnene er knyttet til mangelfull håndtering av farlig avfall, mangelfull utslippskontroll og bruk av produkter i produksjonen som inneholder helse- og miljøfarlige stoffer. Type funn vil variere fra virksomhet til virksomhet. En bakenforliggende årsak til alvorlige brudd er ofte manglende eller mangelfull internkontroll som skal sikre overholdelsen av regelverket.

De viktigste funnene

Bransje/tilsynstema	Viktigste funn	Oppfølging
Biloppsamlingsplasser Landsdekkende aksjon Kontroll med utsortering av farlig avfall før vrakene presses. 156 anlegg er kontrollert.	Mindre konflikt med naboer enn antatt, tilfredsstillende drift av oljeutskillere. 28 % av anleggene har ikke forsvarlig sanering av biler, bare halvparten har forsvarlig lagring av farlig avfall. Kvikksølv i brytere og væsker fra vrakene er største problem.	Fylkesmannen følger opp de konkrete bruddene og de som driver ulovlig må stenge eller søke tillatelse og innordne seg krav. Forslag til forbedrede virkemiddel for å fange opp kvikksølv og kuldemedier i klimaanlegg. Bransjen overtar ansvar for kasserte kjøretøy i 2007.
Kildekartlegging av helse- og miljøfarlige stoffer i Mjøsregionen (kort og mellomkjedete klorparafiner, bisfenol A, PFOS, kvikksølv) Fylkesmannen i Hedemark	Ingen av de 54 virksomhetene opplyste at de bruker de etterspurte stoffene, med untak av bisfenol A som er i bruk i 4 bedrifter. 10 tannleger har ikke tilfredsstillende håndtering av	Kartleggingsarbeidet av utvalgte miljøgifter i Mjøsa vil avsluttes i 2006.

og i Oppland gjennomførte sammen med SFT kontroll på bedriften eller brevkontroll av 54 virksomheter rundt Mjøsa	amalgam for sine avløp 8 virksomheter har manglfull håndtering av farlig avfall	
Kartlegging av utvalgte miljøgifter i Drammens-vassdraget - skaffe oversikt over kilder til utslipp av mellom- og kortkjedede klorerte parafiner, bromerte flammehemmere,bisfenol A, TBT, PCB og PAH. - kontrollaksjon i Drammen, Lier, Nedre-Eiker, Øvre-Eiker og Modum.	Ikke påvist bruk av de forbudte prioriterte stoffene Prøvetaking i kummer og i elvesedimenter viser at H.Teigen har vært og kan være kilde til uslipp av bromerte flammehemmere, bisfenol A og klorparafiner til Loeselva og at deponiet ved Miletjern er kilde til små mengder klorparafiner og bromerte flammehemmere Målinger av miljøgiftinnhold i kommale renseanlegg viser at bisfenol A tilføres renseanlegget.	Fylkesmannen og SFT vil følge opp mulige enkeltkilder. Sedimentprøver blir verifisert. Undersøkelser av slam fra renseanlegg blir vurdert.
Petroleumsvirksomheten på norsk sokkelen SFT gjennomførte 10 tilsyn. Tilsynstemaer: Kjemikalier, Prøveboring i sårbare områder, olje i avløpsvann, områdeberedskap, utslipp av VOC, varsling av akutt forurensning og avfall inkludert avfallshåndtering på baseområdet.	Bransjen har gjennomgående høyt fokus på ytre miljø, . Det finnes svært få avvik fra de gitte krav.	Til tross for få at vi finner få avvik, vil bransjen bli fulgt opp med regelmessig tilsyn. Begrunnelsen er potensiale for skade ved for eksempel uhellsutslipp, samt at en del av aktiviteten pågår i sårbare områder.
Tankanlegg Større tankanlegg hos fire landbaserte oljeselskaper. Tilsynstema: SFTs beredskapskrav, risikokartlegging, internkontroll.	SFT fant mangler ved: Risikokartlegging, beredskapsdimensjonering, vedlikehold, beredskap mot akutt forurensning.	Kontrollene vil fortsette med mellomstore og små tankanlegg i 2006. SFT vil følge opp resultatene i forhold til tillatelser og med veiledning overfor bransjen.
Treforedlingsbransjen SFT aksjon over flere år har fokusert på hvordan bransjen følger opp substitusjons-plikten. Kontrollene startet i 2002. Brevkontroll av 21 virksomheter i 2005		Substitusjonsplikten vil fortsatt være et prioritert tema ved tilsyn

Utslipp av kjemikalier fra tekstilbedrifter. Det er gjennomført 4 kontroller med hovedvekt på utslipp til vann og substitusjon av kjemikalier	SFT fant avvik knyttet til: Mangelfull internkontroll Mangelfull kjemikaliehåndtering Mangelfull utslippskontroll	
Notvaskerier 18 av ca 30 anlegg fra Rogaland til Nordland er kontrollert	Mangelfull håndtering av farlig avfall. Bare halvparten hadde installert renseanlegg, men resten er i gang.	Nytt regelverk 01.07.05. Ingen særskilt oppfølging
Kontroll av kvotebedrifter Det er gjennomført inspeksjoner på 11 virksomheter med kvotepliktige utslipp av CO_2. Formålet var å sjekke om virksomhetene var godt forberedt til å rapportere CO_2-utslippene for 2005, i samsvar med kravene i kvoteforskriften.	De fleste var godt forberedt til å oppfylle kravene. Følgende forhold ble avdekket på flere av virksomhetene: - Mangelfull dokumentasjon av vurdering/beregning av usikkerhet i CO_2- utslipps-faktorer og av forbrukte mengder med energivarer. Beregning og rapportering av CO_2 var ikke tilfredsstillende dokumentert i virksomhetenes internkontrollsystem	Kontroll med kvotepliktig industri blir videreført i 2006.

4.5 Tilsyn rettet mot forurenset grunn

Konklusjon
Det ble gjennomført to inspeksjoner i 2005. Det er et lite grunnlag for å trekke bastante konklusjoner, men det kan se ut som om det har skjedd en bedring fra de to foregående år, da kontrollene viste at gjennomføring og/eller rapportering i forbindelse med pålagt undersøkelser av forurenset grunn var mangelfulle.

4.6 Avfallsrettet tilsyn

Konklusjon
Kontrollen har bekreftet tidligere års kontrollresultater om at det fremdeles er mye uforsvarlig og ulovelig håndtering av farlig avfall og at dette er et tilsynsområde som bør prioriteres høyt i årene som kommer.

De viktigste funnene

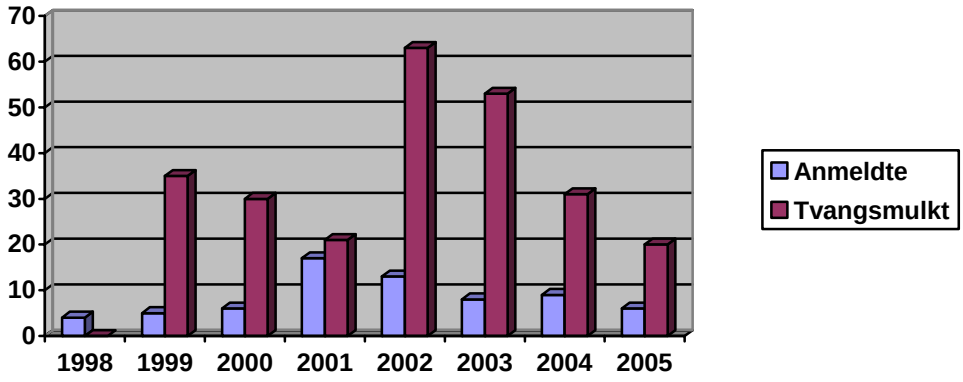
Bransje/tilsynstema	Viktigste funn	Oppfølging
Avfallsdeponier Fylkesmannen har gjennomført tilsyn på 84 av 112 deponier, samt 16 mottaksanlegg og et forbrenningsanlegg. Kontrolltema var deponienes mottakskontroll og om farlig avfall kan bli feilaktig deponert.	70 % av de kontrollerte hadde mangelfull mottakskontroll. 10 % hadde ulovlig deponering eller mottak av farlig avfall.	SFT og fylkesmannen vil klargjøre regelverket. SFT og Fylkesmannen vil fortsatt fokusere på tilsyn med innsamlere av farlig avfall.
Behandlingsanlegg for farlig avfall 17 virksomheter som håndterer farlig avfall ble kontrollert, herunder to behandlingsanlegg for spillolje.	Viktige forbedringspunkter er mangelfull utslippskontroll og for dårlig internkontroll. Spillolje anleggene hadde begge mangelfull håndtering av spillolje.	Varsel om krav om tilbakebetaling av refusjon for behandlet spillolje er sendt til virksomhetene Franzefoss vest Hareid og Onyx Fagerstrand. Fortsatt høyt prioriterte tilsyn med farlig avfallsbransjen i 2006.

5 Miljømyndighetenes oppfølging av brudd på miljøregelverket

Alle kontroller hvor det avdekkes brudd på regelverket (avvik) blir systematisk fulgt opp. Omfanget av oppfølgingen er avhengig av alvorlighetsgraden. Oppfølging innebærer at SFT eller Fylkesmannen forsikrer seg ved skriftlig tilbakemelding fra virksomheten om at korrigerende tiltak er iverksatt. I tillegg vil dette bli fulgt opp ved neste kontroll. I mer alvorlige tilfeller økes miljømyndighetens kontrollhyppighet for å sikre at korrigerende tiltak blir iverksatt og at forholdene ikke gjentar seg. SFT og Fylkesmannen reagerer ovenfor de mest alvorlige avvikene med politianmeldelse.

SFT og Fylkesmannen bruker mye tid på å kontrollere at virksomhetene retter opp de brudd på regelverket som forurensningstilsynet avdekker. Varsel og vedtak om tvangsmulkt er et effektivt virkemiddel for å få frem nødvendige opplysninger fra virksomhetene. De fleste virksomhetene oppfyller som regel kravet som ligger til grunn for vedtaket før tvangsmulkten begynner å løpe.

I 2005 fattet SFT vedtak om tvangsmulkt overfor 20 virksomheter som ikke hadde fulgt opp plikten om deklarasjon til Produktregisteret. I 2004 var det tilsvarende 31 bedrifter som fikk vedtak om tvangsmulkt.

Figur 1: SFTs vedtak om tvangsmulkt fra 1999–2005 og anmeldelser av virksomheter i perioden 1998–2005

SFT har anmeldt åtte forhold til politiet i 2005, mot ni i 2004, åtte i 2003 og tretten i 2002. Syv av sakene gjelder ulovlig forurensning fra landbasert industri og ett forhold gjelder manglende merking og omsetning av giftig produkt til private forbrukere. Fylkesmennene anmeldte 3 virksomheter i 2005 mot 8 i 2004. De tre sakene gjaldt en entreprenør, et renovasjonsselskap for ulovlig deponering og et notimpregneringsselskap for store utslipp av kobber.

SFT har i 2005 avgitt uttalelse til politiet i fire saker som er anmeldt av andre enn SFT og har krevd straffeforfølging i to av disse.

Av saker som ble avgjort i 2005, er det vedtatt forelegg i en sak der en importør har fått bot på 40.000 for omsetning av isfjerner med ulovlig innhold av metanol. En tidligere

treimpregneringsbedrift på Sørlandet fikk en bot på 350.000 og hovedaksjonæren fikk 90.000 i bot for flere brudd på forurensningsloven, spesielt ulovlig håndtering av farlig avfall. I den såkalte Petro Oil-saken ble en bedriftseier idømt 3 års fengsel samt inndragning av 4 mill kr for brudd på straffloven (bedrageri) og på forurensningsloven.